

Beleidsnotitie Graffiti gemeente Hoorn

Inhoud

1. Inleiding, aanleiding en samenvatting.....	3
1.1. Aanleiding	4
1.2. Doelstelling	4
1.3. Samenvatting.....	4
1.4. Opbouw van de nota.....	4
2. Waarom graffitibeleid.....	5
2.1. Doel graffitibeleid	5
2.2. Verschillende vormen van graffiti	5
2.3. Analyse meldingen.....	8
3. Eigendom en graffitiverwijdering.....	10
3.1. Inleiding	10
3.2. Stand van zaken graffiti Hoorn.....	10
3.3. Registratie van kosten	10
3.4. Gemeentebezit	10
3.5. Particulier eigendom	11
4. Juridisch kader.....	15
4.1. Inleiding	15
4.2. Woningwet en Welstandsnota.....	15
4.3. Verordening Fysieke Leefomgeving (VFL)	15
Artikel 6.10 Plakken en kladden (VFL)	16
4.4. Wetboek van Strafrecht.....	16
4.5. Verhalen van vandalismeschade	16
4.6. Te volgen aanpak	17
5. Aanpak graffitiprobleem: preventie, repressie en handhaving.....	18
5.1. Preventie	18
5.2. Repressie	18
5.3. Multidisciplinaire aanpak en handhaving van graffiti.....	20
6. Financiën	21
6.1. Beeldkwaliteit en reiniging.....	21
6.2. 'Correctief onderhoud'	23
6.3. Reiniging, budget en capaciteit	23
7. Taken en verantwoordelijkheden.....	24
8. Aanbevelingen en implementatie.....	24
9. Bijlagen	25

1. Inleiding, aanleiding en samenvatting

In 2005 is het rapport "Graffiti te lijf" opgesteld door enkele leden van de Tweede Kamer. Het rapport benadrukt dat graffiti ontsierend en verloederend is en niet overeenkomt met de veilige woonomgeving die de regering nastreeft. Sociaal gezien wordt graffiti als onwenselijk beschouwd, omdat het een negatieve invloed heeft op de leefomgeving, met name verloedering en een gevoel van onveiligheid geeft. Daarnaast worden racistische of aanstootgevende teksten en symbolen als ongewenst beschouwd. Het spuiten van graffiti kan ook een strafbaar feit vormen, afhankelijk van de omstandigheden, zoals openlijke geweldpleging, vernieling of belediging van een groep mensen volgens de relevante artikelen in het Wetboek van Strafrecht. Voor meer informatie en de reactie van toenmalig minister J.P.H. Donner op het rapport "Graffiti te lijf", zie bijlagen:

1A_Secondant2006_Graffiti te lijf (pagina 30) en 1B_reactie Min. Donner_Graffiti te lijf.

Graffiti wordt ook vaak als kunstvorm gebruikt. Het is een expressieve manier waarop artiesten hun creativiteit uiten op openbare oppervlakken. Met behulp van spuitbussen, verf en andere materialen creëren graffiti-artiesten kleurrijke en gedetailleerde werken die sociale boodschappen, culturele reflecties en individuele expressie kunnen overbrengen. Hoewel graffiti soms controversieel kan zijn vanwege illegaal gebruik, wordt het ook erkend als een legitieme kunstvorm die straten kan transformeren in levendige galerijen en diepere betekenissen kan uitdrukken.

Het gemeentebestuur van Hoorn heeft in het coalitieakkoord Durven, Doen!, Dromen 2022–2026 aangegeven het niveau van het onderhoud in de openbare ruimte te willen verhogen 'we willen schonere stoepen, straten en pleinen en beter groen' (Aantrekkelijke openbare ruimte en groen 2.6).

Hoorn is een aantrekkelijke gemeente om te wonen en het behoud van de kwaliteit van de openbare ruimte, groenvoorzieningen en leefbaarheid in bestaande wijken staat hoog op de agenda van het gemeentebestuur. Deze beleidsnotitie over graffiti gaat in op de behoefte aan meer structuur op dit gebied in de gemeente. Het doel is om ongewenste graffiti vaker te verwijderen, waarbij er indien mogelijk wordt samengewerkt met maatschappelijke partners (zie coalitieakkoord, respectievelijk pagina 9 en 22).

Daarnaast is er de intentie om ruimte te bieden voor amateurkunst in de openbare ruimte (zie coalitieakkoord 7.1). Er wordt ook aangegeven dat er ruimte gecreëerd zal worden voor graffiti-vrijplaatsen.

- *Heemst P. van en S. van Haersma Buma, Graffiti te lijf, Den Haag 2005 > Kamerstuk 28484, nr. 34 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl)*
- *Durven. Doen! Dromen | Coalitieakkoord 2022 – 2026, coalitiepartijen Hoorn Lokaal, GroenLinks, EénHoorn, CDA Hoorn, VVD en D66.*

1.1. Aanleiding

De toenemende verloedering door graffiti van de laatste jaren in Hoorn, is aanleiding geweest voor de raad om te komen tot het opstellen van beleid. In het coalitieakkoord 2022-2026 is het streven naar een schone, veilige en goed onderhouden stad Hoorn, met aandacht voor preventie, handhaving en repressie, opgenomen. Hierin wordt specifiek verwezen naar het onderwerp graffiti. Deze verwijzing is te vinden in hoofdstuk 2 "SAMEN WONEN", paragraaf 2.6 "Aantrekkelijke openbare ruimte en groen", en hoofdstuk 7 "SAMEN GENIETEN", paragraaf 7.1.

1.2. Doelstelling

De ambitie van de coalitie is gericht op het actief verminderen van onveilige situaties, het bevorderen van sociale en fysieke veiligheid en het preventief, repressief en handhavend aanpakken van vandalisme, overlast en criminaliteit. Een specifiek subdoel is het opzetten van een programma om graffiti te bestrijden of ontmoedigen. Daarnaast streeft de raad naar het aanwijzen van speciale locaties voor graffiti waar dat wel is toegestaan (vrijplaatsen). Het beleid zal in nauwe samenwerking met alle betrokken partijen worden ontwikkeld en uitgevoerd.

1.3. Samenvatting

Om Hoorn een schonere uitstraling te geven en het gevoel van veiligheid te vergroten is het van groot belang om ongewenste graffiti snel te verwijderen, duidelijke afspraken te maken over het verwijderingsproces. Door deze maatregelen te nemen, kunnen we actief werken aan het verbeteren en behouden van een verzorgde en prettige leefomgeving voor de inwoners van Hoorn.

Het snel verwijderen van aanstootgevende graffiti is cruciaal om de impact ervan te minimaliseren. Door een efficiënt verwijderingsproces op te zetten, kunnen we ervoor zorgen dat ongewenste graffiti snel wordt aangepakt, waardoor de stad haar mooie en schone uitstraling terugkrijgt en behoudt.

Het verstrekken van informatie over de beschikbare mogelijkheden om graffiti te laten verwijderen is eveneens essentieel. Door bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden bewust te maken van de verschillende opties en diensten die beschikbaar zijn om graffiti te verwijderen, moedigen we actieve betrokkenheid aan. Dit kan variëren van het financieel ondersteunen bij aanstootgevende graffiti tot het verstrekken van informatie over doe-het-zelf-methoden.

Door deze aanpak te volgen, kunnen we samenwerken aan het behoud van een schoner Hoorn. Het verwijderen van ongewenste graffiti en het maken van duidelijke afspraken zijn cruciale stappen om een positieve impact te hebben op het straatbeeld en het gevoel van veiligheid in onze gemeenschap.

1.4. Opbouw van de nota

De definitie van graffiti en de huidige situatie in de gemeente worden besproken in de tweede paragraaf. De eigendommen op het grondgebied van Hoorn worden ingedeeld in categorieën en het bijbehorende beleid voor het verwijderen van graffiti wordt uiteengezet in de derde paragraaf. Het juridisch kader wordt beschreven in de vierde paragraaf. De aanpak van graffiti wordt besproken in de vijfde paragraaf. De financiële aspecten worden behandeld in de zesde paragraaf. De evaluatie van het beleid komt aan bod in de zevende paragraaf. Aanbevelingen worden gegeven in de achtste paragraaf.

** In dit document wordt het onderwerp 'graffiti' behandeld. Stickers en posters maken hier geen onderdeel van uit.*

2. Waarom graffitibeleid

2.1. Doel graffitibeleid

Het graffitibeleid is erop gericht het gevoel van onveiligheid en verloedering, veroorzaakt door aanstootgevende graffiti, te verminderen.

Om dit doel te bereiken heeft de gemeente verschillende instrumenten tot haar beschikking:

1. *Communicatieve instrumenten*: basisinformatie op de website en inwoners, bedrijven, eigenaren van panden voorlichten over het graffitibeleid en jongeren voorlichten over graffiti;
2. *Juridische instrumenten*: hieronder vallen artikel 6.10 Plakken en kladden van de Verordening Fysieke Leefomgeving en de artikelen 350 en 352 uit het Wetboek en Strafrecht;
3. *Fysieke instrumenten*: zoals het beschikken over materiaal om graffiti zelf te verwijderen;
4. *Financiële instrumenten*: zoals een graffiti verwijderingsvergoeding bij aanstootgevende graffiti op particuliere eigendommen of het opleggen van boetes.

Deze instrumenten hebben een preventief, repressief en handhavend karakter en worden naast elkaar ingezet.

2.2. Verschillende vormen van graffiti

Graffiti is het aanbrengen van boodschappen op oppervlakken met behulp van materialen zoals stiften, spuitbussen of (latex-)verf. Deze boodschappen kunnen bestaan uit namen, politieke teksten, afbeeldingen of symbolen. Er zijn twee hoofdtypen graffiti: tags en pieces. Een tag is een handtekening. Taggers streven ernaar zoveel mogelijk tags te plaatsen op goed zichtbare en drukbezochte locaties. Tags bestaan meestal uit één kleur en worden snel aangebracht. Een piece is een grotere en opvallendere vorm van graffiti. Het is een gestileerde tekening of tekst die vaak uit meerdere kleuren bestaat. Graffiti kan in meerdere vormen en stijlen voorkomen, elk met zijn eigen kenmerken en uitstraling. Hieronder volgt een toelichting op enkele veelvoorkomende vormen van graffiti:

- Tags: zijn de meest eenvoudige en bekende vorm van graffiti. Het zijn meestal snelle handtekeningen of schriftelijke namen van graffitikunstenaars. Tags worden vaak met één kleur en een karakteristiek handschrift aangebracht.
- Throw-ups: zijn een stap verder dan tags en omvatten meestal een snelle en eenvoudige combinatie van letters met schadueffecten. Ze worden vaak met twee of drie kleuren gespoten en kunnen binnen enkele minuten worden gemaakt.
- Pieces: afgeleid van "masterpieces", zijn uitgebreide en gedetailleerde graffiti-kunstwerken. Ze bestaan uit geavanceerde lettercomposities, vaak met 3D-effecten, schaduwen en kleurovergangen. Pieces vergen meer tijd en vaardigheid om te maken en worden beschouwd als hoogwaardige graffitikunst.
- Murals: zijn grootschalige graffiti-kunstwerken die vaak een hele muur, gevel of een ander groot oppervlak beslaan. Ze kunnen verschillende thema's, afbeeldingen en kleurenpaletten bevatten. Murals worden meestal in opdracht gemaakt en kunnen een legale en geaccepteerde vorm van straatkunst zijn.

- Stencils: ook wel bekend als stencil art, maken gebruik van sjablonen om herhaalbare ontwerpen te creëren. Graffitikunstenaars spuiten verf over het sjabloon, waardoor ze nauwkeurige en gedetailleerde afbeeldingen kunnen maken. Stencil graffiti biedt de mogelijkheid om complexe afbeeldingen te maken met strakke lijnen en details.
- Wildstyle: is een zeer complexe en vaak moeilijk te lezen vorm van graffiti. Het omvat complexe lettervormen en verbindingen, vaak met overlappingsen, schaduwen en vervormingen. Wildstyle vereist een hoog niveau van artistiek talent en technische vaardigheid.

Het is belangrijk op te merken dat graffiti zowel illegaal als legaal (bijvoorbeeld op een vrijplaats) kan zijn, afhankelijk van de locatie waar het wordt aangebracht en of er toestemming is verkregen van de eigenaar van het oppervlak. Hoewel er legale vormen van graffiti bestaan, zijn de meest storende vormen ervan doorgaans illegaal en omvatten ze aanstootgevende teksten en afbeeldingen.

Illegale graffiti met aanstootgevende teksten en afbeeldingen kan een negatieve impact hebben op de omgeving en degenen die ermee geconfronteerd worden. Het kan gevoelens van onveiligheid, ongemak en onrust veroorzaken, en het schaadt het imago van de stad. Daarom is het belangrijk om maatregelen te nemen om dergelijke illegale graffiti te bestrijden en te voorkomen.

Aan de andere kant worden legale vormen van graffiti steeds vaker erkend als vormen van straatkunst. In sommige gevallen worden graffiti-artisten zelfs gevraagd om kunstwerken te maken om de stedelijke omgeving te verfraaien en de creatieve expressie te bevorderen. Door het stimuleren van legale straatkunst kunnen we de stad verrijken met artistieke uitdrukkingen en een levendige, culturele sfeer creëren.

Het is echter essentieel om de juiste balans te vinden tussen het waarderen van legale straatkunst en het aanpakken van illegale en aanstootgevende vormen van graffiti. Het handhaven van regels en het bevorderen van bewustzijn over respectvolle artistieke expressie zijn cruciaal om de openbare ruimte aantrekkelijk, veilig en inclusief te houden.

Aanstootgevende tekst of afbeelding

De term aanstootgevende graffiti verwijst naar graffiti-uitingen die beledigend, kwetsend, discriminerend, bedreigend of op een andere manier schadelijk zijn voor individuen, groepen of gemeenschappen. Dit kan variëren van grafische afbeeldingen of teksten met haatdragende boodschappen tot racistische of seksistische uitingen. Aanstootgevende graffiti kan een negatieve impact hebben op degenen die ermee geconfronteerd worden en het kan leiden tot gevoelens van onveiligheid, angst of ongemak in de openbare ruimte. Het bestrijden van aanstootgevende graffiti is een belangrijk onderdeel van het streven naar een veilige en respectvolle leefomgeving voor alle inwoners.

Vrijplaats voor graffiti

Een vrijplaats voor graffiti is een aangewezen locatie waar iedereen legaal hun werk kan maken zonder wetsovertreding. Het is een plek waar de gemeente toestemming geeft om graffiti op specifieke plekken aan te brengen. Zo kan een vrijplaats ingericht worden zoals de nieuwe skatevoorziening in het Julianapark, waar een muur wordt gemetseld waar op een legale manier graffiti aangebracht kan worden. Het doel van een vrijplaats voor graffiti is het stimuleren van straatkunst en het verminderen van vandalisme door een legale optie te bieden aan graffiti-artisten.

Hieronder volgt een overzicht van de resultaten die kunnen worden bereikt met dergelijke vrijplaatsen:

1. **Kunstzinnige expressie:** Vrijplaatsen bieden graffitikunstenaars de mogelijkheid om hun creativiteit en artistieke vaardigheden te tonen. Ze kunnen een eigen stijl ontwikkelen en unieke kunstwerken creëren.
2. **Talentontwikkeling:** Door de vrijplaatsen krijgen opkomende graffitikunstenaars de kans om te groeien en hun vaardigheden verder te ontwikkelen. Ze kunnen experimenteren met nieuwe technieken en materialen, en feedback ontvangen van medekunstenaars.
3. **Gemeenschapsbetrokkenheid:** Vrijplaatsen kunnen een ontmoetingsplek worden voor de graffiti-gemeenschap. Het kan een gevoel van samenhang en verbondenheid creëren, waar kunstenaars met elkaar kunnen netwerken, samenwerken en van elkaar kunnen leren.
4. **Stadsverfraaiing:** Door het bieden van legale plekken voor graffiti, kunnen steden hun uitstraling verbeteren. Het transformeren van grauwe en lege muren tot kleurrijke kunstwerken kan bijdragen aan het verfraaien van de stedelijke omgeving en het creëren van een levendige sfeer.
5. **Criminaliteitspreventie:** Vrijplaatsen kunnen bijdragen aan het verminderen van illegale graffiti en vandalisme in andere delen van de stad. Door kunstenaars een legale en geaccepteerde plek te bieden, kan het aantal illegale graffiti-tags en schade aan eigendommen worden verminderd.

Het is belangrijk om op te merken dat de resultaten van vrijplaatsen voor graffitikunstenaars kunnen variëren, afhankelijk van verschillende factoren, zoals de ondersteuning van de lokale gemeenschap, het beheer van de locaties en de samenwerking met de autoriteiten. Het kan namelijk ook bijdragen aan het verbeteren van het straatbeeld en het betrekken van de gemeenschap bij kunst.

Onderhoudskosten vrijplaatsen

Voor vrijplaatsen blijft onderhoud van essentieel belang om verschillende redenen:

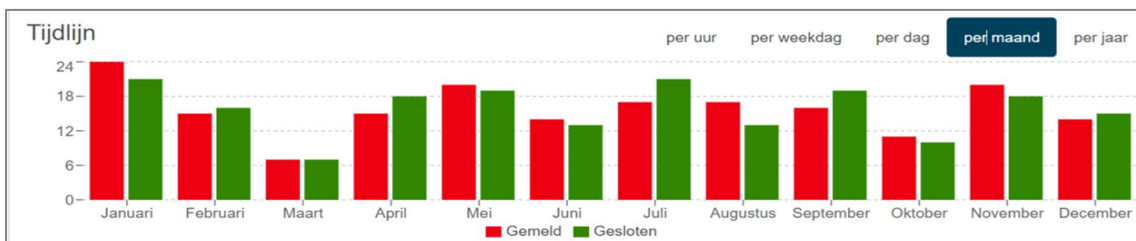
1. **Structurele integriteit:** Ondanks het gedogen van graffiti, blijft de structurele integriteit van een vrijplaats cruciaal voor de gebruiker. Regelmatig onderhoud is nodig om ervoor te zorgen dat de structuur van de vrijplaats niet wordt aangetast (corrosie, waterinfiltratie of andere vormen van slijtage).
2. **Graffitiverwijdering:** Hoewel graffiti wordt gedoogd, kan het nodig zijn om graffiti te verwijderen die als aanstootgevend wordt beschouwd.
3. **Reiniging en verwijderen:** Voor de milieubelastende activiteit verwijderen graffiti gelden inhoudelijke regels uit het Besluit activiteiten leefomgeving (Hoofdstuk 4.45).
4. **Veiligheid en hygiëne:** Graffiti-vrijplaatsen kunnen aantrekkelijk zijn voor illegale activiteiten of zwerfafval, wat de veiligheid en hygiëne van de vrijplaats kan beïnvloeden. Regelmatig onderhoud, zoals het verwijderen van afval en het inspecteren op eventuele gevaren, is nodig om een veilige en schone omgeving te behouden.
5. **Esthetiek:** Ondanks dat graffiti op een vrijplaats wordt gedoogd, is het belangrijk om de esthetische kwaliteit van de locatie te behouden. Regelmatig onderhoud kan helpen om de vrijplaats er verzorgd uit te laten zien voor gebruikers en omwonenden.
6. **Publieke perceptie:** Een goed onderhouden vrijplaats draagt bij aan een positieve perceptie van de buurt en de gemeente. Het regelmatig onderhouden van graffiti-vrijplaatsen laat zien dat de gemeente waarde hecht aan de openbare ruimte en de veiligheid en leefbaarheid van de buurt serieus neemt.

2.3. Analyse meldingen

Graffiti-meldingen worden vastgelegd in het Fixi-systeem. Uit het dashboard blijkt dat er in 2022, 132 meldingen zijn geregistreerd. Opmerkelijk hierbij is dat de gemiddelde tijd voor afhandeling ruim 16 dagen bedraagt. In tegenstelling tot 2022 waren het aantal meldingen in 2023 aanzienlijk minder met een totaal van 83. Dit houdt in dat er gemiddeld 2 meldingen per week over graffiti geregistreerd worden.

Het aantal meldingen waarbij is aangegeven dat het aanstootgevende graffiti betreft, komt gemiddeld op 2 meldingen per jaar uit. Uit de analyse blijkt dat in 2022, 82 meldingen via de website zijn ingediend, gevolgd door 26 registraties via mobiele telefoons. Daarnaast zijn er nog steeds 18 meldingen die telefonisch worden geregistreerd door het Klant Contact Centrum (KCC). De overige 4 meldingen zijn ingediend bij de balie van het stadhuis.

Sinds mei 2021 wordt Fixi gebruikt. We zien dat het aantal meldingen over graffiti toeneemt naarmate het jaar 2021 vordert. Vervolgens zien we dat het aantal meldingen aan het begin van het jaar 2022 hoog is en geleidelijk afneemt naar het einde van het jaar.

Aangezien graffiti momenteel als subcategorie binnen de overlastcategorie in Fixi wordt geregistreerd, is het correct registreren van een melding afhankelijk van de behandelaar. Hoewel het aantal meldingen over graffiti niet extreem hoog is, is de impact van dit onderwerp op zowel bewoners als diverse beheerdisciplines significant genoeg om een afzonderlijke categorie te maken. Het is van cruciaal belang dat het systeem correct is ingericht, zodat de benodigde analyses uitgevoerd kunnen worden die ons helpen om ons beleid rond dit onderwerp effectiever vorm te geven.

Een extra categorie zal aan het meldingssysteem van gemeente Hoorn (Fixi) worden toegevoegd voor het rapporteren en registreren van graffiti. Deze categorie omvat de 4 subcategorieën "aanstootgevende of reguliere graffiti op gemeentelijke- of particuliere eigendommen". Alleen medewerkers van de gemeente Hoorn hebben de bevoegdheid om subcategorieën in te vullen.

Een analyse van de dataregistratie klachtenafhandeling kan inzichten bieden over verschillende aspecten van het klachtenproces en de prestaties van de organisatie. Hier zijn enkele onderwerpen die in zo'n analyse naar voren kunnen komen:

- *Klachtrends*: Inzicht in hoe het aantal klachten varieert over de tijd, maanden, seizoenen of jaren, waardoor piekmomenten en trends kunnen worden geïdentificeerd.
- *Klachtbronnen*: Identificeren van de bronnen of kanalen waaruit klachten komen, bijvoorbeeld telefoon, e-mail, website, sociale media, enzovoort.
- *Klachtlocaties*: Waar de meeste klachten zich concentreren, bijvoorbeeld specifieke gebieden, locaties of afdelingen (vaststellen van HotSpots).
- *Responstijd*: Analyseren van de gemiddelde tijd die nodig is om op een klacht te reageren, vanaf het moment van indienen tot de eerste reactie.
- *Oplostijd*: Onderzoeken van de gemiddelde tijd die nodig is om een klacht daadwerkelijk op te lossen, vanaf het moment van indienen tot de definitieve afhandeling.
- *Klachtstatus*: Het volgen van de status van elke klacht (in behandeling, opgelost, gesloten, etc.) om te zorgen voor een tijdige en bevredigende afhandeling.
- *Herhaalde klachten*: Identificeren van klachten die meerdere keren worden ingediend, waardoor problematische kwesties kunnen worden aangepakt.
- *Klanttevredenheid*: Verzamelen van feedback van klagers om de algehele klanttevredenheid te meten en te begrijpen waar verbeteringen mogelijk zijn.
- *Behandelingskosten*: Inzicht in de financiële aspecten van klachtenafhandeling, zoals kosten per klacht, responstijd versus kosten, etc.
- *Beheertrends*: Ontdekken of specifieke klachten zich herhalen in verschillende afdelingen, wat wijst op bredere beheerkwesties.
- *Communicatie-effectiviteit*: Evaluatie van de effectiviteit van communicatie met klagers, zoals reactiesnelheid, duidelijkheid van informatie, etc.
- *Inzet van middelen*: Het identificeren van de hoeveelheid personeel en middelen die nodig zijn voor klachtenafhandeling en het beoordelen van de efficiëntie.

Deze onderwerpen kunnen een beter inzicht bieden van klachtenafhandeling en helpen bij het vormgeven van verbeteringen en strategieën voor een efficiëntere afhandeling, duidelijkere communicatie en om de klanttevredenheid te vergroten.

3. Eigendom en graffitiverwijdering

3.1. Inleiding

Het aanbrengen van graffiti op ongeoorloofde plaatsen wordt beschouwd als vandalisme en wordt vanuit veiligheidsoverwegingen (onveiligheidsgevoel, mogelijke aanzet tot radicalisering/polarisatie) als ongewenst beschouwd. Ervaring heeft aangetoond dat het ontmoedigen van graffiti afhangt van een snelle verwijdering van de tags of pieces. Wanneer graffiti wordt verwijderd voordat veel mensen het kunnen zien, heeft de 'artiest' weinig voldoening van zijn werk. Het streven is om aanstootgevende graffiti zo spoedig mogelijk van gemeentelijke eigendommen te verwijderen met een maximum van drie werkdagen. Hieronder wordt ingegaan op de verschillende soorten eigendom en de visie met betrekking tot het schoonmaken van objecten wanneer graffiti wordt aangetroffen.

De gemeente Hoorn hanteert als vaste handelswijze dat alleen aanstootgevende graffiti wordt verwijderd van objecten en eigendommen in gemeentelijk bezit. Het onderhoud blijft op niveau 'laag' (C), waarbij reguliere graffiti niet wordt verwijderd (voor een toelichtende beschrijving van de verschillende beeldkwaliteiten, [zie 6.1](#)).

3.2. Stand van zaken graffiti Hoorn

In september 2022 is gestart met een inventarisatie om de huidige situatie in kaart te brengen met betrekking tot graffiti. Deze inventarisatie had als doel om gegevens te verzamelen over de jaarlijkse kosten, verantwoordelijkheden en registratie van meldingen van graffiti.

Daarnaast heeft er in het voorjaar van 2023 een fysieke inventarisatie plaatsgevonden om meer inzicht te krijgen in de aantallen en omvang van graffiti. Dit onderzoek is uitgevoerd per wijk en per object of asset.

Tijdens deze inventarisatie zijn veelvoorkomende tags geïdentificeerd, waaronder de handtekeningen K-R (80%), NS (6%) en Adog (13%). Tijdens het onderzoek zijn ook twee hakenkruizen ontdekt, die direct zijn verwijderd. De volledige rapportage is als bijlage 2A toegevoegd.

Aanstootgevende graffiti op gemeentelijke eigendommen worden verwijderd op basis van meldingen van zowel inwoners als medewerkers van de gemeente.

3.3. Registratie van kosten

In 2019 bedroegen de kosten voor het verwijderen van graffiti ongeveer € 18.500. Sindsdien is er een aanzienlijke stijging waargenomen: in 2022 waren de kosten opgelopen tot € 35.000. Voor het jaar 2023 zijn de totale uitgaven verder gestegen naar € 63.000. Deze uitgaven zijn afkomstig uit het budget van Beheer & Onderhoud, specifiek gericht op Groen & Reiniging.

Door de forse toename in de kosten voor graffiti-verwijdering zijn andere geplande onderhoudsactiviteiten niet uitgevoerd, wat leidt tot verschuivingen en mogelijk uitstel van essentiële werkzaamheden binnen dit budget.

3.4. Gemeentebezit

Het is de verantwoordelijkheid van de gemeente om de openbare ruimte te onderhouden en schoon te houden. Op dit moment wordt graffiti op eigen bezit vaak verwijderd naar aanleiding van een melding.

Indien mogelijk zullen medewerkers van de afdeling Beheer & Onderhoud alle aanstootgevende graffiti van gemeentelijke eigendommen verwijderen. Als dit niet goed mogelijk is vanwege bijvoorbeeld een gebrek aan capaciteit of als het gaat om een bijzondere ondergrond of moeilijk te verwijderen afbeeldingen kan een gespecialiseerd bedrijf worden ingeschakeld.

Vanuit de alle assets wordt regulier onderhoud uitgevoerd. Bijvoorbeeld, tijdens het reinigen van onderdoorgangen (civiele kunstwerken) of speeltoestellen wordt ook schilderwerk uitgevoerd, waarbij eventuele graffiti wordt verwijderd. Deze acties maken dus geen onderdeel uit van het verwijderen van graffiti, maar behoort tot de reguliere onderhoudswerkzaamheden vanuit de desbetreffende asset.

Inzamelvoorzieningen huisvuil

In de overeenkomst voor dienstverlening (DVO) met HVC is het onderhoud van de huisvuilinzamelingsfaciliteiten opgenomen. Dit omvat ook de verwijdering van graffiti op zowel ondergrondse als bovengrondse containers.

In de DVO is opgenomen:

- Het beheer van faciliteiten betreft het verzorgen van beheer en onderhoud van de afvalbrengrstations en de aanschaf, het uitzetten, de reparatie en de vervanging van defecte, vermiste of vernielde (onderdelen van) inzamelmiddelen en bijbehorende faciliteiten, ongeacht de oorzaak.
- Ontzorgen van opdrachtgevers ten aanzien van de aanschaf en het onderhouden van inzamelmiddelen, inzamelvoorzieningen en afvalbrengrstations.
- 2 maal per jaar reinigen.
- Als plak- of kladvuil kwetsend is, zal dit op verzoek van de gemeente zo snel mogelijk, uiterlijk binnen 2 werkdagen, door HVC worden verwijderd.

3.5. Particulier eigendom

Graffiti op gebouwen en bouwwerken die eigendom zijn van derden is natuurlijk net zo storend als op overheidseigendommen. Op welke wijze kan de gemeente ervoor zorgen dat ook graffiti op particulier eigendom verwijderd wordt?

Woningen

Op woonhuizen en winkels worden meestal tags aangebracht. Eigenaren zijn zelf verantwoordelijk voor het onderhoud van hun bezit, inclusief het verwijderen van graffiti. Het gebrek aan kennis en bekendheid met verwijderingstechnieken kan worden opgelost door goede informatievoorziening.

In Hoorn zijn ongeveer 12.000 huurwoningen, waarvan ongeveer 10.000 sociale huurwoningen zijn. Huurders weten vaak niet aan wie ze graffiti op hun woning moeten melden. Er wordt vaak gedacht dat 'de overheid' verantwoordelijk is voor het verwijderen ervan.

Bewoners moeten op de hoogte worden gebracht dat ze contact kunnen opnemen met de onderhoudsdienst van hun complex of woning als het gaat om een huurwoning. Als de woning particulier eigendom is, dan is de bewoner of verhuurder zelf verantwoordelijk voor de reiniging.

Om ervoor te zorgen dat graffiti op particulier eigendom wordt verwijderd, kan de gemeente verschillende maatregelen nemen:

Voorlichting en bewustwording:

De gemeente kan particuliere eigenaren informeren over de negatieve gevolgen van graffiti en het belang van tijdige verwijdering. Door bewustwordingscampagnes en voorlichting kunnen eigenaren worden gestimuleerd om actie te ondernemen. Op de website van de gemeente Hoorn zal informatie worden verstrekt over het verwijderen van graffiti en welke overwegingen daarbij belangrijk zijn. Voor een onafhankelijk advies, wordt er verwezen naar [Alles over: verwijderen/voorkomen graffitivandalisme \(anti-graffiti.nl\)](http://Alles%20over%20verwijderen/voorkomen%20graffitivandalisme%20(anti-graffiti.nl))

Door middel van voorlichting en informatievoorziening kunnen maatregelen worden genomen tegen bekladding. De volgende punten moeten inhoudelijk worden behandeld in de informatie:

- a) Verduidelijking van eigen verantwoordelijkheid.
- b) Benadrukken van de gezamenlijke inspanning om de woonomgeving leefbaar te houden.
- c) Uitleg over milieuvriendelijke verwijdermethoden.
- d) Verwijzing naar een bedrijf dat kan worden ingeschakeld als de eigenaar de graffiti niet zelf kan verwijderen.
- e) Het vastleggen van graffiti met (digitale) foto's en het doen van aangifte van vandalisme.

Dit kan worden gerealiseerd via de volgende kanalen:

- Publicatie in het lokale nieuwsblad van Hoorn.
- Informatie verstrekken op de website van de gemeente.
- Informatie verstrekken via social media.
- Schriftelijke communicatie naar pandeigenaren met betrekking tot hun verantwoordelijkheid voor het schoonhouden van hun pand. Pandeigenaren kunnen civielrechtelijk de kosten van de schoonmaak verhalen op de dader(s), op voorwaarde dat de dader bekend is. Een dergelijk kostenverhaal kan kosteloos op het moment dat de dader strafrechtelijk wordt vervolgd; dan kan de eigenaar zich voegen als slachtoffer en zijn vordering inbrengen in de strafprocedure.

Verstrekken van reinigingspakketten aan particulieren:

Gemeente Hoorn heeft besloten geen reinigingspakketten aan particulieren te verstrekken. Deze beslissing is genomen vanwege verschillende redenen:

- *Bemensing en capaciteit:* Het verstrekken van reinigingspakketten zou extra personeel en middelen vereisen voor het beheer en de distributie ervan, wat een aanzienlijke logistieke uitdaging met zich meebrengt voor gemeente Hoorn.
- *Risico op schade:* Er bestaat een risico op schade aan oppervlakken als de reinigingsmiddelen onjuist worden gebruikt of als de ondergrond niet geschikt is voor de reinigingsmiddelen. Door geen reinigingspakketten te verstrekken, kan de gemeente dit risico beter beheer en mogelijke schade voorkomen.

Graffitivergoeding voor particuliere

Hoorn treedt alleen op bij particuliere eigendommen als het gaat om aanstootgevende graffiti. De gemeente neemt de volgende actie: ze nemen contact op met de eigenaar van het betreffende pand of object en laten hen weten dat het wenselijk is om de aanstootgevende graffiti zo snel mogelijk te (laten) verwijderen. Het is wettelijk niet mogelijk om particulieren te verplichten de graffiti te verwijderen.

De gemeente Hoorn streeft naar een schone en aantrekkelijke leefomgeving voor al haar inwoners. Een belangrijk onderdeel hiervan is het effectief aanpakken van graffiti, vooral wanneer deze als ongewenst of aanstootgevend wordt ervaren. Om bewoners te ondersteunen in de strijd tegen graffiti en om de algehele esthetiek van onze stad te verbeteren, stelt de gemeente Hoorn een jaarlijkse financiële ondersteuning beschikbaar voor de verwijdering van graffiti.

Om zowel bewoners tegemoet te komen als een schonere leefomgeving te bevorderen, introduceert de gemeente Hoorn een jaarlijkse financiële ondersteuningsregeling voor graffiti verwijdering. De belangrijkste punten van dit beleid zijn als volgt:

1. Vergoeding en bijdrage

- a. De gemeente Hoorn draagt eenmalig 10% bij van de totale kosten voor de verwijdering van graffiti per eigenaar, tot een maximum van €500 per jaar.
- b. Deze bijdrage is bedoeld om eigenaren te helpen bij het snel en effectief verwijderen van graffiti van hun eigendommen, waardoor het visuele landschap van de stad behouden blijft.

2. Aanvraaglimiet en budgettering

- a. Om een effectief beheer van de beschikbare middelen te waarborgen, wordt het aantal aanvragen per jaar gemaximeerd op 10.
- b. Dit betekent dat er per jaar maximaal €5000 beschikbaar is voor deze ondersteuning.

3. Aanvraagprocedure

- a. Eigenaren die in aanmerking willen komen voor deze financiële ondersteuning dienen een aanvraag in bij de gemeente. De aanvraag moet vergezeld gaan van bewijs van de verwijderingskosten (bijv. een factuur van een erkende verwijderingsdienst).
- b. Aanvragen worden beoordeeld op volgorde van binnenkomst totdat het jaarlijkse maximum van 10 aanvragen is bereikt.

4. Voorwaarden voor deelneming

- a. De financiële ondersteuning is beschikbaar voor particulieren binnen de gemeente Hoorn.
- b. De subsidie kan één keer per jaar per eigenaar worden toegekend, onafhankelijk van het aantal panden in hun bezit.

Doelstellingen

- Verhogen van de Esthetiek: Door het snel en effectief verwijderen van graffiti draagt deze regeling bij aan een schonere en visueel aantrekkelijkere stad.
- Ondersteuning van Bewoners: De regeling helpt bewoners met het bestrijden van graffiti zonder dat zij de volledige kosten zelf moeten dragen.
- Preventie en Betrokkenheid: De gemeente moedigt eigenaren aan om actief te participeren in het onderhoud van hun eigendommen, wat helpt om toekomstige gevallen van graffiti te voorkomen.

Uitvoering en evaluatie

- Jaarlijkse Evaluatie: Aan het einde van elk jaar zal de gemeente de effectiviteit van deze ondersteuningsregeling evalueren en overwegen of aanpassingen nodig zijn, bijvoorbeeld in het maximaal aantal aanvragen of het totale budget.

- Communicatie: De gemeente zal dit beleid duidelijk communiceren aan alle inwoners en bedrijven, inclusief de details over hoe aanvragen kunnen worden ingediend en de voorwaarden voor deelname.

Bedrijven en overige eigendommen

De gemeente Hoorn heeft verschillende grote bedrijventerreinen, waaronder Hoorn-80, Westfrisia, De Oude Veiling, Zevenhuis, Lageweg e.o., Gildenweg en De Schelphoek. Ook winkelpanden vallen onder de categorie 'bedrijven'. De categorie 'overige eigendommen' omvat voornamelijk verschillende soorten kastjes en transformatorhuisjes die op verschillende locaties in de gemeente staan. Deze objecten zijn eigendom van energiebedrijven, kabelbedrijven, waterschappen en/of gasbedrijven.

Op dit moment moeten er nog afspraken worden gemaakt met betrekking tot aanstootgevende graffiti op deze objecten. Het is voor de gemeente Hoorn niet mogelijk om graffiti te (laten) verwijderen van gebouwen of objecten die niet haar eigendom zijn. Wanneer aanstootgevende graffiti wordt aangetroffen op particuliere eigendommen, is het de verantwoordelijkheid van de desbetreffende eigenaar om actie te ondernemen en de graffiti te verwijderen. Dit geldt ook voor kastjes en transformatorhuisjes; de eigenaren, zoals energiebedrijven en kabelbedrijven, dienen zorg te dragen voor de verwijdering van graffiti op hun eigendommen.

Er moet nog overleg plaatsvinden met de nutsbedrijven om afspraken te maken over situaties waarin de gemeente de objecten mag reinigen en/of de kosten kunnen worden verhaald op het nutsbedrijf.

4. Juridisch kader

4.1. Inleiding

Om graffiti effectief aan te pakken, is het belangrijk om handhaving en vervolging op te nemen in het ontmoedigingsbeleid. Het is niet voldoende om alleen schoon te maken en voorlichting te geven; burgers verwachten ook dat de overheid hun eigendommen beschermt.

Er kan gebruik worden gemaakt van bestaande wet- en regelgeving om graffiti aan te pakken. De Verordening Fysieke Leefomgeving Hoorn (VFL) biedt mogelijkheden om actie te ondernemen tegen de dader(s), mits deze op heterdaad wordt betrapt.

4.2. Woningwet en Welstandsnota

Artikel 12a van de Woningwet verplicht elke gemeenteraad tot het vaststellen van een welstandsnota. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet is deze nota terug te vinden in paragraaf 4.19. De welstandsnota bevat criteria die door burgemeester en wethouders worden gehanteerd bij de beoordeling van zowel nieuwbouw als bestaande bouw. In 2020 heeft de gemeenteraad van Hoorn de Welstandsnota Hoorn vastgesteld (zaaknummer 1676485).

De Welstandsnota stelt dat een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand, materiaal, textuur, kleur en licht dient te hebben die het karakter van het bouwwerk zelf ondersteunen en de ruimtelijke samenhang met de omgeving of de te verwachten ontwikkeling daarvan duidelijk maken.

In de Welstandsnota wordt er nergens expliciet gerefereerd naar graffiti of bekladding. De focus van de tekst ligt op de historische en ruimtelijke kenmerken van de binnenstad, het belang van het behoud van het culturele en architectonische erfgoed, en de criteria voor nieuwbouw en renovatie binnen het beschermde stadsgezicht. Geen enkel deel van de tekst verwijst naar de aanwezigheid van graffiti, bekladding, of enige vorm van vandalisme. De nadruk ligt volledig op het behoud en de bescherming van de architectonische en historische waarde van de binnenstad van Hoorn.

4.3. Verordening Fysieke Leefomgeving (VFL)

Als personen worden betrapt tijdens een melding of controle en het wordt geconstateerd dat ze spuitbussen en gereedschap bij zich hebben om graffiti aan te brengen, kan er een miniproces-verbaal worden opgemaakt. Dit kan plaatsvinden op basis van het artikel 6.10 over plakken en kladden in de Verordening Fysieke Leefomgeving. Het verbod in dit artikel richt zich tot degene die de graffiti aanbrengt (dus de overtreder).

Uitdagingen in de Huidige Handhaving en Veroordeling

Het handhaven van de openbare orde en veiligheid is een kernprioriteit voor de afdeling Veiligheid & Toezicht van de gemeente. Echter, recente ervaringen hebben aangetoond dat het proces van het bereiken van veroordelingen voor overtredingen aanzienlijk meer tijd en middelen vergt dan verwacht.

Uit de recente operaties van de afdeling Veiligheid & Toezicht is gebleken dat het proces om tot een veroordeling te komen buitengewoon complex en tijdrovend is. De belangrijkste knelpunten zijn:

- **Tijdsintensiteit:** Het verzamelen van voldoende bewijsmateriaal, het opvolgen van juridische procedures en het betrokken zijn bij gerechtelijke processen vergt een aanzienlijke hoeveelheid tijd van onze handhavingsmedewerkers.
- **Complexiteit van Procedures:** De juridische procedures en vereisten voor het verkrijgen van een veroordeling zijn vaak ingewikkeld en vereisen gedetailleerde en nauwkeurige documentatie en bewijsvoering.
- **Moeilijkheid bij Bewijsvoering:** Het vergaren van sluitend bewijs dat in de rechtbank standhoudt, blijkt in veel gevallen een grote uitdaging te zijn, vooral bij overtredingen waar directe getuigen of duidelijke bewijsmaterialen ontbreken.
- **Lagere Slaagkans:** Door de hierboven genoemde factoren blijkt het in de praktijk zeer moeilijk om tot een succesvolle veroordeling te komen, wat het gevoel van rechtvaardigheid en effectiviteit kan ondermijnen.

Artikel 6.10 Plakken en kladden (VFL)

1. Het is verboden een openbare plaats of dat gedeelte van een onroerende zaak dat vanaf die plaats zichtbaar is te bekrassen of te bekladden.
2. Het college kan locaties van aanplakborden aanwijzen voor het aanbrengen van meningsuitingen en bekendmakingen.
3. Het verbod, bedoeld in het eerste lid, is niet van toepassing voor zover gehandeld wordt krachtens wettelijk voorschrift.

4.4. Wetboek van Strafrecht

Het spuiten en of maken van graffiti kan leiden tot strafbare feiten. Dit kan variëren afhankelijk van de specifieke omstandigheden, zoals vernieling (artikel 350 Wetboek van Strafrecht), vernieling van een gebouw (artikel 352 Wetboek van Strafrecht) of belediging van een groep mensen (artikel 137c Wetboek van Strafrecht). Op basis van deze artikelen kan een proces-verbaal worden opgesteld.

- **Artikel 350 (vernieling):** Dit is het meest toepasselijke artikel voor graffiti. Het bestraft de opzettelijke vernieling of beschadiging van andermans eigendom, wat zeker op graffiti van toepassing is.
- **Artikel 352 (vernieling van een gebouw):** Dit artikel bestraft vernieling specifiek gericht op gebouwen en monumenten. Graffiti op gebouwen kan hieronder vallen, maar artikel 350 is meestal van toepassing.
- **Artikel 137c (belediging van een groep mensen):** Dit artikel bestraft groepsbelediging op basis van bijvoorbeeld ras, godsdienst of seksuele geaardheid. Graffiti met discriminerende of haatdragende boodschappen zou hieronder kunnen vallen, maar dat hangt sterk af van de inhoud van de graffiti.

4.5. Verhalen van vandalismeschade

In de gemeente Hoorn wordt een procedure gevolgd voor het verhalen van (vandalisme-)schade. Verschillende factoren spelen hierbij een rol, zoals het identificeren van daders en het correct indienen van een aangifte om in aanmerking te komen voor schadevergoeding. Als er een strafrechtelijke

procedure is gestart tegen de verdachte(n), kan kosteloos een verzoek tot vergoeding worden ingediend in die procedure (voeging). De (omvang van de) schade moet dan wel heel goed kunnen worden onderbouwd, want als het niet heel duidelijk is kan de strafrechter oordelen dat de (civiele-) vordering een te grote belasting vormt voor het strafproces en wijst hij het af. Noodzakelijk is een overzicht van uren en de facturen die gemoeid gaan met het schoonmaken. Het aanspannen van een civiele procedure behoort ook tot de mogelijkheden, maar dat kost veel geld en tijd. Eigenaren kunnen ook op deze wijzen schade verhalen.

4.6. Te volgen aanpak

Er zijn verschillende strategieën besproken om graffiti aan te pakken:

1. **Dadergerichte aanpak:** Dit omvat het inzetten van maatregelen zoals vastgelegd in de Verordening Fysieke Leefomgeving, het Wetboek van Strafrecht en het verhalen van schade op de daders.
2. **Gebiedsgerichte aanpak:** Dit richt zich op het schoonmaken en herstellen van het bekladde object, vaak volgens richtlijnen zoals de Welstandsnota. Deze regels kunnen echter soms in strijd zijn met de wensen van de eigenaren, omdat ze voornamelijk gericht zijn op het behoud van het publieke aanzien van eigendommen.
3. **Situatiegerichte aanpak:** Hierbij wordt de focus gelegd op het snel reinigen van de getroffen objecten om verdere schade en herhaling te voorkomen.

Momenteel ontbreekt het echter aan voldoende synergie tussen deze benaderingen. Om de effectiviteit te vergroten, is het wenselijk om een gecombineerde aanpak te hanteren. Hierbij wordt het object eerst gereinigd, de bekladding gedocumenteerd en aangifte gedaan om de kans op opsporing van de daders te vergroten. Deze integrale aanpak zorgt ervoor dat niet alleen de zichtbare schade wordt aangepakt, maar ook dat preventieve en repressieve maatregelen worden gecombineerd voor een duurzamere oplossing.

5. Aanpak graffiti probleem: preventie, repressie en handhaving

5.1. Preventie

Om preventief op te treden tegen graffiti kunnen verschillende maatregelen worden genomen:

- *Voor communicatieve instrumenten* kan er voorlichting over graffiti worden gegeven tijdens schoollessen om jongeren bewust te maken van de gevolgen en negatieve aspecten ervan.
- *Ophangen van camera's/ toezicht*. Het biedt een visuele en geautomatiseerde manier om toezicht te houden op gebieden waar menselijk toezicht mogelijk beperkt is. Cameratoezicht heeft een preventieve werking en wordt ingezet voor het vastleggen van bewijsmateriaal.
- *Fysieke instrumenten* om graffiti te voorkomen of verwijderen kunnen bestaan uit het aanbrengen van een speciale (zetmeel-)coating op objecten, waardoor graffiti gemakkelijker te verwijderen is. Bij nieuwbouwprojecten kan er rekening worden gehouden met graffiti-werende bouwmaterialen. Op locaties waar veel graffiti voorkomt, kunnen maatregelen worden genomen, zoals het aanbrengen van beplanting of het verhogen van toezicht.
- *Als financieel instrument* kunnen huidige budgetten benut worden gesteld voor de aanschaf van materiaal om aanstootgevende graffiti te verwijderen of voor het inhuren van een gespecialiseerd bedrijf.

5.2. Repressie

De periode waarin graffiti is aangebracht, ontdekt en verwijderd moet worden, is belangrijk. Een fysiek instrument dat op repressieve wijze wordt gebruikt, is een vaste procedure om graffiti te registreren.

Bij het verwijderen van graffiti moeten de juridische richtlijnen worden gevolgd. In beginsel wordt alleen graffiti op gemeentelijke eigendommen door de gemeente verwijderd. Als eigenaren van woningen of panden worden aangeschreven, moeten de procedures van de Woningwet worden gevolgd. Deze procedure kan er als volgt uitzien:

1. Maak foto's van de graffiti en breng de tags en pieces volledig in kaart.
2. Noteer de plaats, datum en tijd waarop de graffiti is aangetroffen. Vermeld ook het tijdstip van ontdekking, indien mogelijk.
3. Probeer de periode waarin de graffiti is aangebracht zo nauwkeurig mogelijk aan te geven.
4. Bepaal en noteer de afmetingen van de graffiti.
5. Geef een beknopte beschrijving van de graffiti, inclusief de tekst, tekenings- type, gebruikte kleuren en middelen (zoals viltstift, verf, enz.).
6. Vermeld op welk object de graffiti is aangebracht (kunstwerk, privéwoning, gemeentelijk eigendom, school, transformatorhuisje, enz.) en indien mogelijk, vermeld ook de eigenaar van het object.
7. Maak een eerste inschatting van de veroorzaakte schade.
8. Doe aangifte (of laat aangifte doen).
9. Bewaar het volledig ingevulde formulier met het proces-verbaal van de aangifte in de graffiti database.
10. In overleg met de Teammanager van de afdeling Veiligheid & Toezicht en/of Beheer en Onderhoud,

de eigenaar laten aanschrijven (met het dringende verzoek om aangifte te doen) of opdracht geven tot reiniging.

Indien het een aanstootgevende graffiti betreft op gemeentelijk eigendom zal deze geregistreerd worden in een centraal bestand waarin vandalismeschade wordt bijgehouden. Overwogen kan worden om meldingen van bewoners van aanstootgevende graffiti op particulier eigendom op vergelijkbare wijze te registreren.

Om aanstootgevende graffiti te verwijderen, is het belangrijk om eerst duidelijkheid te hebben wie de eigenaar van het object is waarop de graffiti is aangebracht. Hieronder worden de verschillende categorieën beschreven, samen met de bijbehorende procedures. Het is ook belangrijk om te vermelden dat bij het constateren van graffiti altijd een foto wordt gemaakt, die wordt opgeslagen in de database voor graffiti. Voor vergoeding of verhaal op de dader, dienen alle kosten, uren en of facturen met een duidelijke verwijzing naar de betreffende locatie geregistreerd te worden in het centraal bestand van vandalismeschade.

- a) *Gemeentegebouw*: De afdeling Gebouwenbeheer is verantwoordelijk voor het verwijderen van aanstootgevende graffiti. De kosten van de schoonmaak worden vermeld in het centrale schadebestand. Het verwijderen van graffiti is afhankelijk van de ondergrond en het materiaal waarvan de graffiti is gemaakt. Het kan zijn dat bij het verwijderen van de graffiti de ondergrond beschadigd raakt en herstelwerkzaamheden nodig zijn, zoals schilder- en voegwerk.
- b) *Objecten in de openbare ruimte*: Voor het reinigen van objecten in de openbare ruimte sluit de desbetreffende verantwoordelijke (regisseur of senior beheerder) van Stadsbeheer (Beleid & Regie of Beheer & Onderhoud) van gemeente Hoorn (jaarlijks) een contract met een bedrijf. Als medewerkers van dit bedrijf tijdens inspectie (aanstootgevende) graffiti aantreffen, wordt dit in overleg met de opdrachtgever (regisseur of senior beheerder) gereinigd. Als er een melding over graffiti wordt gedaan door eigen dienst of bewoner, wordt aanstootgevende graffiti verwijderd door medewerkers van de afdeling Wegen & Riolering. Ook dit gebeurt in overleg met de verantwoordelijke afdeling.
- c) *Privéwoningen*: De eigenaar zal, in geval van een aanstootgevende tekst of afbeelding, verzocht worden om aangifte te doen en maken we afspraken over reiniging en een financiële bijdrage vanuit gemeente Hoorn.
- d) *Scholen*: Er wordt contact opgenomen met de school om aangifte te doen en afspraken te maken over reiniging.
- e) *Bedrijven*: aanschrijven met het verzoek om aangifte te doen en binnen een week de aanstootgevende graffiti te (laten) verwijderen.
- f) *Objecten van andere overheden*: (provincie en waterschap) contact opnemen met contactpersonen, deze verzoeken aangifte te (laten) doen en de graffiti te laten verwijderen.
- g) *Objecten van nutsbedrijven (kabeltelevisie, energiebedrijf, waterleidingbedrijf)*: contact opnemen met contactpersonen, deze verzoeken aangifte te (laten) doen en de graffiti te laten verwijderen.

Gemeente Hoorn reinigt geen niet-gemeentelijke objecten, vanwege het risico op mogelijke schade tijdens het reinigingsproces.

5.3. Multidisciplinaire aanpak en handhaving van graffiti

De aanpak van graffiti vereist een goed doordachte en veelzijdige strategie. Deze strategie moet juridische maatregelen, snelle en efficiënte verwijdering, betrokkenheid van de gemeenschap en preventieve oplossingen combineren om effectief te zijn. Hier volgt een toelichting op de benodigde benaderingen en maatregelen om graffiti te bestrijden.

Multidisciplinaire Aanpak

1. **Juridische maatregelen ([zie ook hoofdstuk 4](#)):**

- *Strafrechtelijke vervolging*: Het gebruik van artikelen uit het Wetboek van Strafrecht zoals artikel 137c (groepsbelediging), artikel 350 (vernietiging), en artikel 352 (vernietiging van een gebouw) vormt de juridische basis om daders te vervolgen en te bestraffen.
- *Civiele claims*: Eigenaren kunnen civiele claims indienen om schadevergoeding te eisen van de daders voor de kosten van het schoonmaken en herstellen van de beschadigde eigendommen.
- *Handhavingsbeleid en VFL*: Hoorn heeft specifieke regels opgenomen in de Verordening Fysieke Leefomgeving om illegale graffiti te bestrijden en sancties op te leggen.

2. **Snelle en efficiënte verwijdering:**

- *Onmiddellijke reiniging*: Het snel verwijderen van graffiti, vooral als het aanstootgevend is, helpt de impact te minimaliseren en ontmoedigt herhaling.
- *Preventieve coatings*: Toepassing van anti-graffiti coatings maakt toekomstige verwijdering gemakkelijker en beschermt de oppervlakken tegen schade.

3. **Gemeenschapsbetrokkenheid:**

- *Meldingssystemen*: Het faciliteren van het meldingssysteem Fixi, zorgt ervoor dat graffiti snel kan worden opgemerkt en verwijderd. Betrokkenheid van de gemeenschap is cruciaal om effectief te reageren op graffiti-incidenten.
- *Educatie en voorlichting*: Het organiseren van voorlichtingscampagnes en educatieve programma's kan het bewustzijn vergroten en jongeren informeren over de gevolgen van graffiti en de waarde van eigendom en gemeenschap.

4. **Preventieve strategieën:**

- *Ontwerp van de omgeving*: Strategische aanpassingen zoals het aanbrengen van begroeiing, betere verlichting en het gebruik van moeilijk bereikbare oppervlakken kunnen helpen om graffiti te ontmoedigen.
- *Legale kunstprojecten*: Het creëren van legale muurschilderingen of graffitimuren (vrijplaatsen) kan een positief alternatief bieden en vandalisme verminderen door een gecontroleerde uitlaatklep te bieden voor creativiteit.

6. Financiën

Het verwijderen van aanstootgevende graffiti wordt bekostigd uit de huidige middelen. Het verwijderen is specifiek en alleen bedoeld voor aanstootgevende graffiti van objecten in de openbare ruimte, zoals gebouwen en straatmeubilair. De werkzaamheden worden in eerste instantie door eigen medewerkers uitgevoerd.

6.1. Beeldkwaliteit en reiniging

CROW, het Nederlandse kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte, beschrijft verschillende beeldkwaliteitsniveaus voor graffiti binnen hun richtlijnen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte

Het beheer openbare ruimte gaat over herinrichting, technisch onderhoud en verzorgingsonderhoud. Het gaat over het netjes onderhouden van de openbare ruimte, maar ook over het herstellen van gebreken na meldingen van bewoners, het vervangen van afgeschreven objecten, het herinrichten vanwege intensiever of ander gebruik van de buitenruimte, en het inspelen op maatschappelijke opgaven zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit en energietransitie. In het beheer van de openbare ruimte is beeldkwaliteit een middel om de gewenste kwaliteit te beschrijven. De Kwaliteitscatalogus openbare ruimte (KOR) beschrijft kwaliteitsniveaus voor objecten in de openbare ruimte. Per object gelden een of meer kwaliteitscriteria. Voor elk kwaliteitscriterium is een beeldmeetlat samengesteld waar met foto's, beschrijvingen en eisen het kwaliteitsniveau meetbaar is gemaakt.

Kwaliteitsniveau	Omschrijving	Indicatie kwaliteit	Relatie met beheer
A+	Zeer hoog	Nagenoeg ongeschonden	Er is geen schade
A	Hoog	Netjes, verzorgd en comfortabel	Er is enige schade, maar de waarschuwings-grens is nog niet overschreden
B	Basis	Functioneel	De waarschuwingsgrens is overschreden: er is klein onderhoud nodig of binnen vijf jaar is groot onderhoud nodig
C	Laag	Onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder	De richtlijn is overschreden: er is binnen twee jaar groot onderhoud nodig
D	Zeer Laag	kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling, functieverlies, juridisch aansprakelijkstelling of sociale onveiligheid	De richtlijn is meer dan één klasse overschreden: er is direct groot onderhoud nodig

Voor het verwijderen van graffiti kunnen verschillende beeldkwaliteiten worden toegepast, afhankelijk van de situatie en de gewenste resultaten.

Meubilair afvalbak-beplakking en graffiti				
A+	A	B	C	D
				
Er is geen beplakking en/of graffiti.	Er is weinig beplakking en/of graffiti.	Er is in beperkte mate beplakking en/of graffiti.	Er is redelijk veel beplakking en/of graffiti.	Er is veel beplakking en/of graffiti.
mate van beplakking en graffiti 0% per afvalbak	mate van beplakking en graffiti ≤ 2% per afvalbak	mate van beplakking en graffiti ≤ 5% per afvalbak	mate van beplakking en graffiti ≤ 10% per afvalbak	mate van beplakking en graffiti > 10% per afvalbak
racisme/aanstootgevend nee	racisme/aanstootgevend nee	racisme/aanstootgevend nee	racisme/aanstootgevend nee	racisme/aanstootgevend ja
Meetinstructie: Beplakking en graffiti				

Beeldmeetlat afvalbak-beplakking en graffiti

Voor al het (straat-)meubilair zijn een beeldmeetlatten opgemaakt onder de noemer 'beplakking en graffiti', zoals verkeersvoorziening en verlichting; bebording; geleide elementen; recreatieve voorzieningen en speelvoorziening; et cetera.

Hoorn meet frequent de beeldkwaliteit en analyseert de kwaliteit en de ontwikkeling van de leefomgeving. Een voorbeeld van een rapportage treft u aan als bijlage 2B_KOR Rapportage Beleidsmetingen Hoorn 2023.

De beeldkwaliteiten voor graffiti zijn doorgaans ingedeeld in niveaus die de mate van acceptatie en de frequentie van verwijdering aangeven:

1. **Hoog niveau:** Graffiti wordt vrijwel direct na constatering verwijderd. Dit niveau wordt vaak gehanteerd in representatieve gebieden, zoals stadscentra of toeristische locaties, waar het belangrijk is om een schone en nette uitstraling te behouden.
2. **Middelhoog niveau:** Graffiti wordt binnen een korte termijn, bijvoorbeeld enkele dagen tot een week, verwijderd. Dit niveau kan worden toegepast in woonwijken of andere gebieden waar netheid belangrijk is, maar waar directe verwijdering niet altijd noodzakelijk is.
3. **Basisniveau:** Graffiti wordt binnen een redelijke termijn, zoals enkele weken, verwijderd. Dit niveau is geschikt voor gebieden waar een zekere mate van graffiti acceptabel is, zoals industrieterreinen of minder prominente delen van de stad.
4. **Laag niveau:** Graffiti wordt alleen verwijderd als het aanstootgevend of beledigend is. Anders blijft het bestaan totdat het reguliere onderhoud plaatsvindt. Dit niveau is vaak van toepassing op minder belangrijke of afgelegen gebieden.
5. **Geen onderhoud:** Graffiti wordt niet verwijderd, behalve als het wettelijk verplicht is.

6.2. 'Correctief onderhoud'

Momenteel is het verwijderen van graffiti reactief en correctief georganiseerd. Dit houdt in dat als er graffiti wordt aangetroffen er een melding van wordt gemaakt in het meldingssysteem Fixi. Deze meldingen kunnen door bewoners of medewerkers van gemeente Hoorn geplaatst worden. Alleen meldingen waarvan de graffiti als aanstootgevend wordt gekenmerkt, worden per direct verwijderd en gereinigd indien het een gemeentelijk eigendom betreft. Overige meldingen worden beantwoord en daarmee afgehandeld.

6.3. Reiniging, budget en capaciteit

Gedurende de inventarisatie van 2023 werd in totaal 1.776 vierkante meter graffiti geconstateerd, waarvan circa 494 vierkante meter op elektriciteitskasten was aangebracht.

Beleid en Uitvoering van Graffitiverwijdering

Het graffitiverwijderingsbeleid van de gemeente Hoorn is opgebouwd uit drie hoofdcomponenten: budgettering, algemene reiniging, en planmatig onderhoud. Deze aanpak zorgt voor een systematische en efficiënte verwijdering van graffiti en draagt bij aan een schonere leefomgeving.

1. Gereserveerd Budget:

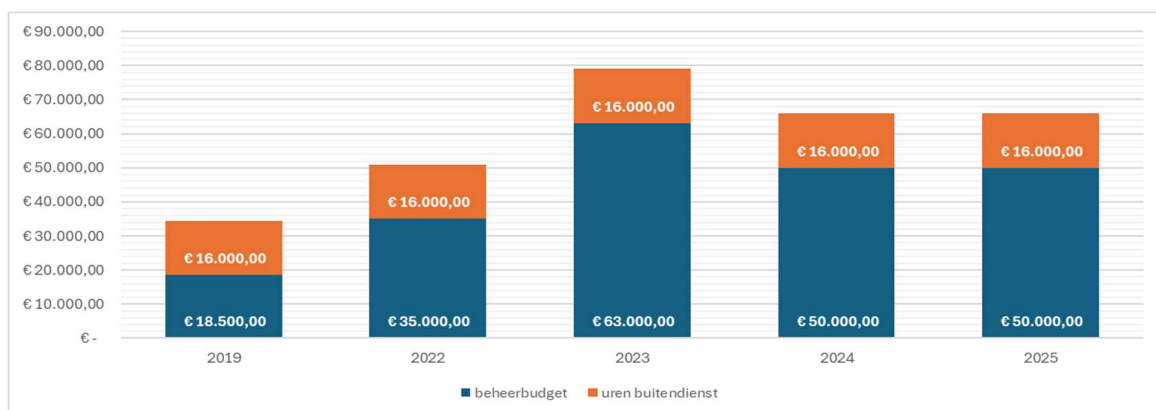
- 1.1.1. De gemeente heeft een budget van €50.000 per jaar gereserveerd voor het verwijderen van aanstootgevende graffiti.
- 1.1.2. Dit bedrag is gebaseerd op een omrekening van de geschatte 200 uur die nodig zijn voor graffitiverwijdering, waarbij de totale kosten zijn geraamd op circa €16.000 per jaar. Het hogere gereserveerde bedrag biedt ruimte voor onverwachte kosten en extra inspanningen indien nodig.

2. Periodieke Schoonmaakbeurten:

- 2.1.1. Tweemaal per jaar wordt een algemene reinigungsactie uitgevoerd gericht op het verwijderen van graffiti op zichtbare locaties binnen de gemeente waar graffiti niet is toegestaan of gewenst.
- 2.1.2. Deze acties worden gecoördineerd om ervoor te zorgen dat prominente en veel bezochte gebieden schoon en vrij van graffiti blijven, waardoor de algehele uitstraling van de stad wordt verbeterd.

3. Cyclisch Beheer van objecten in de openbare ruimte:

- 3.1.1. Onder de noemer van planmatig onderhoud worden diverse gemeentelijke assets, zoals bruggen, viaducten en muren, regelmatig gereinigd.
- 3.1.2. Deze reinigungsacties worden uitgevoerd volgens een vaste cyclus, waarbij de verschillende assets eens per drie jaar grondig worden gereinigd.
- 3.1.3. Dit onderhoudsplan helpt om graffiti effectief te beheersen en te voorkomen dat deze constructies ernstig vervuild raken.

7. Taken en verantwoordelijkheden

De taken van Stadsbeheer (Beleid & Regie en Beheer & Onderhoud) omvatten onder andere het ontwikkelen en implementeren van een effectief graffiti-beleid. Daarnaast is Stadsbeheer verantwoordelijk voor het beheren van de bijbehorende budgetten, het coördineren van reinigingsactiviteiten en het onderhouden van contacten met betrokken partijen. Afdeling Groen & Reiniging zorgt voor een duidelijk aanspreekpunt en een gestroomlijnd operationeel proces bij het beheren en bestrijden van graffiti.

8. Aanbevelingen en implementatie

1. Aanpak en Verwijdering:

- 1.1. Opstellen van een protocol voor de handelwijze bij het aantreffen van aanstootgevende graffiti en afstemming hiervan met betrokken medewerkers.

2. Registratie meldingen

- 2.1. Er dient een overzicht bijgehouden te worden van verwijderde aanstootgevende graffiti, inclusief locatie, datum van constatering, aantal uren reiniging of kosten van inschakelen van een gespecialiseerd bedrijf.

3. Bewustwording en Communicatie:

- 3.1. De gemeente plaatst informatie op de website over graffiti, waarin wordt uitgelegd wat de gemeente doet en wat burgers kunnen verwachten en moeten doen.

4. Vrijplaatsen

- 4.1. Locaties aanwijzen als 'vrijplaats'.

5. Evaluatie en Toekomst:

- 5.1. Evaluatie van het beleid elke vier jaar.

9. Bijlagen

Bijlage 1A, secondant 2006_3_4_Graffiti te lijf

Bijlage 1B, reactie van (toenmalig) minister J.P.H. Donner op het rapport "Graffiti te lijf"

Bijlage 2A, rapportage inventarisatie graffiti gemeente Hoorn 2023

Bijlage 2B, KOR_Rapportage Beleidsmetingen Hoorn 2023

Bijlage 3, overzicht huidige aanpak voor het verwijderen van graffiti

Bijlage 4, toelichting artikelen_Wetboek van Strafrecht

Bijlage 5, definitie aanstootgevende graffiti

Voor alle bijlagen zie ook zaaknummer 2048212